

Figur 1: Tre af de mest almindelige havpattedyr i Europa: marsvinet, den spættede sæl, og gråsælen. Tegninger af Sara Ortiz (Syddansk Universitet).

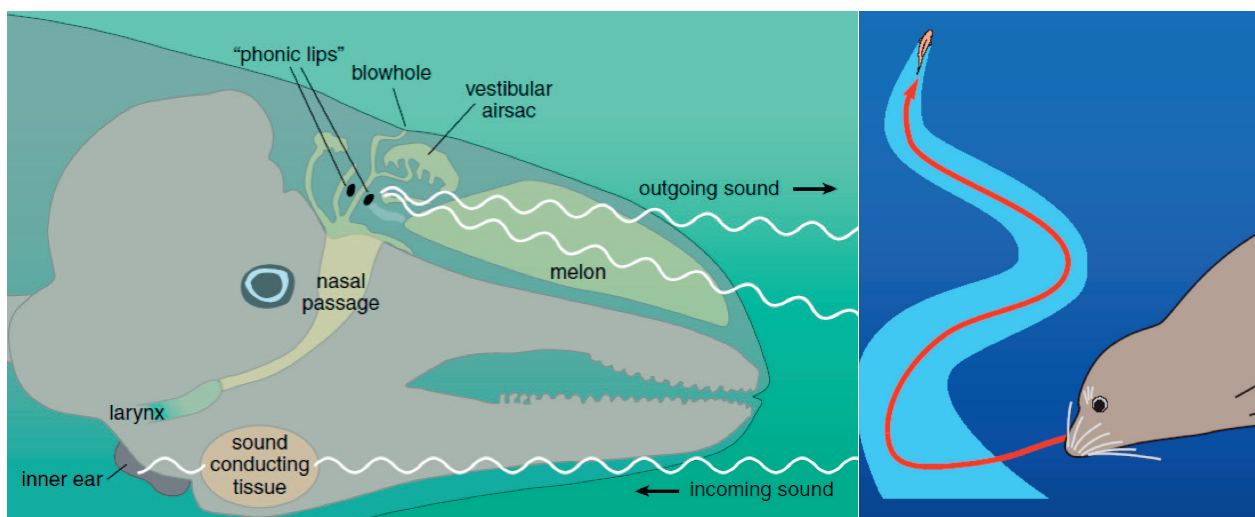
Havpattedyrene er hvalerne, sælerne og søløverne, søkøerne, havodderen og isbjørnen. Der er omkring 130 arter af havpattedyr.

De levede oprindeligt på land, men nu bruger de en stor del af, eller al deres tid i havet. Deres forfædre fandt mere og mere føde i havet. For hvaler startede omstillingen fra land til vand for omkring 40 millioner år siden. Det yngste eksempel på et havpattedyr, isbjørnen, udsprang fra sin terrestriske forfader for mindre end 1 million år siden.

Havpattedyr har udviklet specielle egenskaber for at kunne...

- ... bevæge sig effektivt i vand
- ... dykke, nogle gange i meget lang tid (flere timer) og meget dybt (flere kilometer)
- ... holde på varmen, for eksempel med pæls eller spæk
- ... se og høre godt under vand

For mange havpattedyr er **hørelsen den vigtigste sans**, i det lydsignaler transporteres meget effektivt under vand. Delfiner og andre tandhvaler kan ekkolokalisere, dvs. de kan finde bytte ved at lytte efter de ekkoer, som kastes tilbage når de kliklyde de udsender rammer et objekt. Sæler bruger knurhårene til at sanse turbulente hvirvler, som dannes i kølvandet på svømmende fisk.

Figur 2: Venstre: Lydproduktion og hørelse hos et marsvin. Tegning fra: American Scientist. Til højre: Sæl finder turbulente strømninger efter en svømmende fisk. Tegning af Wolf Hanke, Rostocks universitet.

Havpattedyr lever af mange slags mad

- Bardehvaler fanger krill og andre små dyr
- Tandhvaler fanger fisk og blæksprutter, nogle gange på dybder større end 1 km; en del delfiner, såsom spækhuggere, spiser også andre havpattedyr
- Sæler og søløver spiser mest fisk og blæksprutter, nogle gange på store dybder
- Søkøer spiser mange slags vandplanter
- Havoddere spiser søpindsvin og muslinger
- Isbjørne spiser sæler

Menneskets aktiviteter truer havpattedyrene på mange måder:

- Havpattedyr bifanges i fiskeredskaber
- Der kan være store koncentrationer af miljøgifte i deres væv
- Nogle gange finder vi store mængder plastik i maver af strandede dyr
- Nogle hvaler skræmmes af kraftig undervandsstøj fra sonarer, både, og konstruktionsarbejde til havs.

Figur 3: *Harbour porpoises in the Baltic Sea. Foto af Annika Toth*